

Hevur tú ein spurning ella onkran trupulleika, sum tú kundi ynskt tær at fingið viðgjordan í hesum teiginum.

Spyr Sosialin

Skriva til: Sosialurin, postsmoga 76, 3800 Argir. Merk brøvbjálvan »Spyr Sosialin«.

Løgfrøðingur- in:

Rentukrav

Vit handla við eina heilsu og eru gjaldstreytirnar 1,75 pct. pr. mánaða.

I veruleikanum virkar hetta so at virkið ongantíð er ajour við fakturinum, soleiðis at eg fái teir 3 vikur til mánað eftir at hava móttikið vørana.

Er hetta tíðarbil so, at tað er komið í nýggja mánaða, og tað er tað næstan altíð, verður renta roknað beinanvegin.

Tá eg so fái kontoavrit er fakturin bókaður tann dagin voran er latin og renta roknað, men sum sagt, eg fái ikki fakturan fyrr enn 3 vikur til mánaða aftaná, at vørar er send.

Kann hetta vera lógligt?

Keypmaður

Eg havi áður viðgjort spurningin um rentur í bladnum og skal tí ikki fara út í æsir aftur við honum longu nú, men bert nerta við hoveðsreglurnar

og tað sum hevur týðning í tygara fori.

Um ikki serstok avtala er millum tygum og heilsoluna viðvíkjandi rentum, er rentulógin galdandi.

Sambært hesari kann seljarin krevja rentu frá tí degi skuldin er fallin til gjaldingar. Er gjalddagurin ásettur frammanundan, kann seljarin rokna rentu frá hesum degi. Um hesin dagur ikki er ásettur, skal seljarin siga keyparinum frá, at skuldin er fallin til gjaldingar og at renta verður roknað, um ikki gildið verður. Rentan kann tó ikki verða roknað fyrr enn ein mánaða aftaná at keyparin er vordin kraudur.

Ein treyt fyri at keyparin kann gjalda er tó, at hann veit hvør upphæddin er.

Um keyparin, sum í tygara fori ikki fær rokning/faktura fyrr enn eina tíð aftaná at voran er latin, kann renta ikki verða

roknað fyrr enn ein mánaða aftaná at tygum hava fingið rokning/faktura, har sagt verður frá skuldini og gjaldstreytinum.

Svarið til tygara er so stutt, at heilsolan onga heimild hevur at rokna rentu soleiðis, sum tygum greiða frá, men at hesar kunnu verða roknaðar ein mánaða aftaná at tygum hava fingið faktura við frásogn um gjaldstreytir.

Tær vanligu gjaldstreytirnar eru sum oftast: vandi mánaða pluss 30 dagar, t.v.s. at um voran er keypt í dag 22. mars, verður ikki roknað renta fyrr enn frá 1. mai.

Um eingin avtala er um stoddina á rentuni, kann bert krevjast renta samsvarendi til diskonto danska tjóðarbankans, sum í lotuni er 7 pst.

Ávis undantøk eru tó, eitt nú viðvíkjandi banka- og sparikassalánunum.

Fríða

Skúlabarnatannrøkt verður víðkað í ár

I mun til vanliga tannlæknaviðgerð, sum fólk gjalda, við ískoyti frá sjúkrakassanum, so fáa skúlabørn eisini ókeypis viðgerð, sum kommunurnar gjalda.

Nýggj lögtingslóg um skúlabarnatannrøkt verður væntandi sett í gildi frá 1. august í ár, sum áleggur øllum kommunum at veita skúlabørnum tannrøkt. Umframt hetta, so verður tannrætting o.o. viðgerð um tað er neyðugt, givin næmingum til tey fylla 18 ár

I Sosialinum leygardagin, stóð grein at lesa um viðurskiptini millum Tannlæknafelegið og Sjúkrakassarnar í Føroyum.

Orsakað av plástróti og tíðsneyð, komu skeivleikar í, sum nevndarlimir í Havnar Sjúkrakassa eru ógvuliga ónøgdir við.

Ætlanin var í hesum bladnum at fáa viðmerking til tað sum limir í Tannlæknafelegnum søgdu í leygardagsbladnum, men hetta hevur ikki verið gjørt.

Meginfelagið fyri Sjúkrakassarnar í Føroyum er tann stovnur, sum m.a. hevur sáttmálsamráðingar við tannlæknafelegið og Kommunulæknafelegið.

Ætlanin var at fáa greiði á, hvørjir hesir limir

eru, men tað hevur ikki eydnast at fáa hetta upplýst.

Ætlanin var eisini at fáa upplýst í hvussu stórar tannlæknaútreiðslurnar eru fyri sjúkrakassarnar, men av tí at tað heldur ikki bar til, so hava vit fingið inntøkutal frá tannlæknafelegnum í Havn, eins og töluni fyri, hvat sjúkrakassin hevur gildið tannlæknafelegnum í sama tíðarskeiði.

I 1981 var upphæddin, sum sjúkrakassin rindaði tannlæknafelegnum 22,5 pst. av savnaðu inntøkuni. I 1982 var talið 21,4 pst. og I 1983 18,36 pst.

I tíðarskeiðnum 1981/83 er miðaltalið sostatt 20,65 pst.

Hesi tøl umboða eina vanliga tannlæknafelegum,

og skal ikki sammetast á annan hátt, enn bert tað, at hinar tannlæknafelegum kunnu hava størri ella minni inntøkur, í mun til upplýstu töluni.

Um vit nýta hesi tøl sum dømi, so kann samanumtikið sigast, at um ein tannlækni arbeiðir fyri 100.000 krónur, so letur sjúkrakassin 20.000 krónur til tannlæknafelegum fyri limirnar. Sostatt rinda fólk sjálvi 80.000 krónur til tannlæknaviðgerð, av savnaðu upphæddini.

Summarfuglar

Umframt privatu tannlæknaviðgerðina, sum sjúkrakassin rindar ein part av fyri limirnar, so er eisini skúlabarnrøkt, sum kommunurnar gjalda. T.v.s., at kommunurnar

gjalda tannlæknafelegum og rakstur av tannlæknafelegum, har børn í skúlabarnrøkt fáa ókeypis tannrøkt.

I lögtingslóg frá 11. juni 1958 var samtykt, at veita stuðul til kommunur, sum settu á stovn tannlæknafelegum, og fyrst í 60unum vóru tannlæknafelegum stovnaðar í eitt nú Vestmanna, Vágum, Eiði og á Glyvrum.

Henda skipan var soleiðis, at danskir skúlabarnatannlæknafelegum komu til Føroya í summarfrítíðini og arbeiðdu á byggunum. Skipanin fekk tilnevnið »summarfuglar«, tí bert var møgulegt at fáa tannlæknaviðgerð í ávisum tíðarskeiði.

Kommunurnar rindaðu útreiðslurnar viðvíkjandi tannlæknaviðgerð og ferðaseðil til tannlæknafelegum, sum arbeiðdu fyri tímaløn.

Tá vóru bert fyra tannlæknafelegum í Føroyum, og hesir megnaðu ikki einsamallir so stóra uppgávu.

Siðan hava nógvar kommunur fingið skúlabarnatannlæknafelegum, ella hava fastar avtalur við tannlæknafelegum, sum eisini hava privata tannlæknaviðgerð á byggunum.

I Tórshavn eru fyra skúlabarnatannlæknafelegum og tveir í Klaksvík, sum arbeiða burturav við skúlabørnum.

I 1981 vóru 6067 undirvisingarskyldug børn í

Føroyum, sum hoyra undir skúlabarnrøktina.

Har eingin fast avtala er millum kommunu og tannlæknafelegum, rindar sjúkrakassin sín part sum vanligt, meðan kommunan rindar partin, sum sjúklingarnir vanligu gjalda.

Børnini fáa eftir hesi skipan tannlæknafelegum frá 6-7 ára aldri og upp til 14 ella 16 ár. Tað er tannlæknafelegum á staðnum sum ásetur aldursmarkið, — alt eftir hvussu nógvið komandi hevur møguleika at røkka í arbeiðnum.

Nýggj tannlæknafelegum skipan

18. mai 1983 samtykti Løgtingið nýggja lóg um skúlabarnatannrøkt, sum ætlandi verður sett í verk í august mánaða í ár. Enn

væntar tó at lógin verður kunnigjörd, sum setur lógina frá 1958 úr gildi. Her verður álagt øllum kommunum at veita skúlabørnum tannrøkt.

Umframt vanliga tannrøkt, verður eftir nýggju skipanini møgulegt at geva børnum eitt nú tannrætting o.a. viðgerð, sum ikki verður veitt eftir gomlu skipanini.

Kommunurnar í felag gjalda útreiðslurnar, sum siðan verða býttar upp eftir hvussu nógvið børn hava fingið viðgerð og siðan eina helvt í mun til fólkatalið.

Um skúlanæmingar eftir 14 ára aldri hava brúk fyri tannrætting, so verður viðgerðin goldin av tí almenna, til viðkomandi er fyltur 18 ár.

Dag.

